Ministerie van Defensie

> Retouradres Postbus 20701 2500 ES Den Haag

de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Bezuidenhoutseweg 67
2594 AC Den Haag

Ministerie van Defensie
Plein 4
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Onze referentie

D2026-001512/

MINDEF20260031143

Datum 20 mei 2026

Betreft Appreciatie jaarverslagen toezichthouders Defensie 2025

Geachte voorzitter,

Hierbij bieden wij u de jaarverslagen aan van de toezichthouders van Defensie over het jaar 2025.

Het gaat om de jaarverslagen van zes toezichthouders: de Inspectie Veiligheid Defensie (IVD), de Militaire Luchtvaart Autoriteit (MLA), de Inspectie Militaire Gezondheidszorg (IMG), het Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen (KMCGS), de Beveiligingsautoriteit (BA) en de Functionaris voor Gegevensbescherming (FG).

In de jaarverslagen delen de toezichthouders van Defensie hun bevindingen over het functioneren van de defensieorganisatie. Zij schetsen een algemeen beeld en gaan in op de deelterreinen van het toezicht. De toezichthouders geven ook een gezamenlijke boodschap mee, gebaseerd op de hoofdlijnen van het afgelopen jaar en waarneembare trends.

Hoofdboodschap van de toezichthouders:

Zoek de balans tussen versnellen en verankeren.

Deze hoofdboodschap ligt ten grondslag aan de vier kernboodschappen die de toezichthouders meegeven:

1. Maak af waar je mee bezig bent.
2. Maak duidelijk wie welk (rest)risico mag accepteren.
3. Versterk de informatiepositie van de defensieorganisatie.
4. Voorkom kennisverlies en zorg voor structurele kennisoverdracht.

Deze kernboodschappen hebben betrekking op de verandering/versnelling die is ingezet om de operationele gereedheid op orde te brengen en invulling te geven aan Hoofdtaak 1. Daarbij zien de leden van het Toezichtberaad toenemende druk op de organisatie, maar ook belangrijke positieve ontwikkelingen, zoals intensivering van civiel-militaire en internationale samenwerking en actualisering van beleid dat beter aansluit bij Defensie. Wij zien samen met de toezichthouders het belang van deze kernboodschappen en de door de toezichthouders geformuleerde bijbehorende aanbevelingen. Om ook recht te doen aan de losse jaarverslagen van iedere toezichthouder gaan we kort in op de jaarverslagen van de verschillende toezichthouders.

Jaarverslag Inspectie Veiligheid Defensie (IVD)

De Inspectie Veiligheid Defensie (IVD) houdt onafhankelijk toezicht op een veilige taakuitvoering van Defensie, met inbegrip van operaties in missiegebieden, met als doel optimalisering van de gevechtskracht. Het jaar 2025 was het eerste volledige jaar waarin de IVD invulling gaf aan haar Meerjarenperspectief 2025-2027 met vier toezichtlijnen: 1) opleiden, trainen en oefenen 2) cultuur, leiderschap en gedrag 3) regelgeving en procedures in veranderde omstandigheden 4) opbouw van de veiligheidsorganisatie.

Defensie bevindt zich in periode van versnelling waardoor er druk ligt op het personeel om de krijgsmacht versneld gereed te stellen. De IVD constateert dat het in deze fase van versnelde ontwikkeling van essentieel belang is om blijvend aandacht te besteden aan veiligheid en risicomanagement.

Een specifieke zorg van de IVD betreft de druk op de opleidingsketen, die ten koste gaat van de duur van opleidingen en trainingen. Dit vergroot het risico dat veiligheid, zorgvuldigheid en risicobeheersing onder druk komen te staan. Het is in dit kader dan ook van belang dat er aandacht voor is - en blijft - dat medewerkers zich ook daadwerkelijk durven uit te spreken, problemen met elkaar bespreken en elkaar aanspreken op gevaarlijk gedrag.

Tot slot constateert de IVD dat de Plan-Do-Check-Act (PDCA)-cyclus in de praktijk niet altijd volledig wordt doorlopen, hetgeen het lerend vermogen van de organisatie beperkt.

Wij herkennen bovenstaande bevindingen van de IVD. We voeren momenteel o.a. Integraal Risico Management (IRM) in en besteden doorlopend aandacht aan sociale veiligheid. Verder onderschrijven wij dat de vernieuwde werkwijze van de IVD, waarbij aanbevelingen eerder en tussentijds worden teruggekoppeld, bijdraagt aan het versterken van het lerend vermogen van de organisatie.

Jaarverslag Militaire Luchtvaart Autoriteit (MLA)

De taak van de MLA is het waarborgen van de militaire luchtvaartveiligheid binnen de militaire context. De MLA geeft hier invulling aan door te reguleren, toezicht te houden en te handhaven. De MLA houdt toezicht op alle organisaties (zowel militair als civiel) die een rol hebben in de borging van de Nederlandse militaire luchtvaartveiligheid. De MLA vervult die taak voor de militaire luchtvaart door onder andere toezicht te houden op naleving van militaire luchtvaarteisen.

De MLA werkt inhoudelijk veel samen met militaire luchtvaartautoriteiten van andere landen. In 2025 gaf de MLA onverminderd prioriteit aan de ondersteuning van het in 2023 opgerichte Europees F-16 Trainingscentrum in Roemenië. Omdat de F-16’s tot 31 december 2025 de Nederlandse registratie hebben behouden, stonden de vliegoperaties en alle onderhoudswerkzaamheden gedurende geheel 2025 onder toezicht van de MLA. Daarnaast gaf de MLA prioriteit aan het wederzijds kunnen uitvoeren van onderhoud aan de F-35 tussen Nederland en Noorwegen.

Terugblikkend constateert de MLA dat alle organisaties binnen de militaire luchtvaartsector weliswaar moeten worden goedgekeurd, maar dat de weg daarnaartoe hobbelig bleek te zijn. Met name het personeelstekort (stafcapaciteit) bij de operationele onderdelen werkte vertragend. Voornamelijk op het kwaliteitsvlak is er binnen de sector vrijwel over de volledige breedte ruimte voor verbetering, samenhangend met de daaraan gerelateerde personele tekorten.

Daarnaast constateert de MLA dat de sector moet verbeteren in het opvolgen van de (*Netherlands Special Military Aviation Regulation For Occurrence and Hazard Reporting*) NLD-SMAR-1 aangaande het rapporteren van voorvallen en gevaren. Een aandachtsgebied is de onbemande luchtvaart (UAS). Op dit gebied zijn er legio militaire toepassingsmogelijkheden en gaan de ontwikkelingen zeer snel.

Wij herkennen bovenstaande constatering van de MLA. Met name het personeelstekort als zijnde een Defensie-brede problematiek. Er zijn daarom al verschillende wervingscampagnes gestart om het personeelsbestand aan te vullen zodat de MLA als organisatie wordt versterkt

Tot slot zijn er stappen gezet met betrekking tot harmonisatie van de regelgeving betreffende de onbemande luchtvaart.

Jaarverslag Inspectie Militaire Gezondheidszorg (IMG)

De IMG is binnen Defensie de onafhankelijke toezichthouder op de toezichtdomeinen reguliere en de operationele militaire gezondheidszorg; gezondheidsbescherming; voedselveiligheid en nucleaire veiligheid en stralingsbescherming.

De IMG is al in een vroeg stadium gestart met de voorbereiding op het uitvoeren van toezicht onder oorlogsomstandigheden. De IMG uitte in een nota aan de Commandant der Strijdkrachten, in zijn rol als zorgaanbieder van Defensie, haar zorg over de positie en (inhoudelijke) borging van de Militaire Gezondheidszorg in de gereedstelling van Defensie voor inzet in Hoofdtaak 1. De IMG ziet ook dat Defensie in de gereedstelling voor en inzet tijdens Hoofdtaak 1 aanloopt tegen juridische belemmeringen. De IMG stelde in dit kader het afgelopen jaar een toetsingskader op waarmee zij nieuwe of herziene wet- en regelgeving toetst op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid; de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheidstoets (UHT). Met deze toets kijkt de IMG naar zowel het proces als naar de inhoud.

Wij waarderen de proactieve opstelling van de IMG.

Jaarverslag Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen (KMCGS)

Het KMCGS is wettelijk belast met het controleren en handhaven bij de opslag, behandeling en vervoer van gevaarlijke stoffen. De KMCGS beschikt hiervoor over drie teams met elk een eigen taakgebied, te weten: Controle Vervoer Gevaarlijke Stoffen (CVGS), Controle Opslag en Behandeling Gevaarlijke Stoffen (COBGS) en milieuhandhaving door de rechercheurs van Team Milieuhandhaving (TMH).

De KMCGS ziet positieve effecten van het uitvoeren van regelmatig toezicht ter plaatse. Tegelijk signaleert de KMCGS op basis van de uitgevoerde controles een toegenomen spanningsveld tussen versnelde groei, de versnelling in de gereedstelling en het verbeteren van de bedrijfsvoering.

Wij erkennen dat door de toegenomen dreiging het balanceren tussen normnaleving en tijdig gereed zijn uitdagender is geworden. Wij ondersteunen dan ook het belang van actief en kritisch toezicht naast de interne beheersmaatregelen en blijven werken aan de continue verbetering van de bedrijfsvoering.

Jaarverslag Beveiligingsautoriteit (BA)

De Beveiligingsautoriteit (BA) is de toezichthouder voor beveiliging. Hieronder valt het toetsen van de uitgevoerde beveiligingsmaatregelen door de Defensieonderdelen op een positief rendement, het afwegen van een eventueel restrisico en het doorlichten van de organisatie, personeel en middelen voor een goede integrale beveiliging.

De BA constateert dat de normen uit het Defensie Beveiligingsbeleid nog niet in voldoende mate binnen de organisatie zijn geïmplementeerd.

Dit beeld wordt herkend. Er zijn onder aansturing van de Commandant der Strijdkrachten aanzienlijke stappen gezet om de beveiliging van militaire objecten verder te verbeteren. Dit heeft geresulteerd in een ambitieus verbeterprogramma dat al concrete resultaten laat zien, waaronder een Defensiebrede aanpak van de verhoging van het beveiligingsbewustzijn, uitgevoerde beveiligingstests en een maatwerkanalyse per defensieonderdeel. Dit verbeterprogramma voorziet ook in een groei van capaciteit voor beveiliging. Resultaten van dat programma hebben de komende tijd naar verwachting steeds meer positieve invloed op de status van integrale beveiliging. Een

toename van capaciteit en de noodzakelijke bouwkundige en elektronische aanpassingen vraagt een langere termijn. Ten aanzien van accreditaties van informatiesystemen zijn begin 2026 sessies gehouden om processen te verbeteren en te versimpelen. Dit draagt bij aan het meer in control komen op dit punt.

Jaarverslag Functionaris voor Gegevensbescherming (FG)

De Functionaris voor Gegevensbescherming (FG) houdt intern bij Defensie geïntegreerd toezicht op de naleving van het gegevensbeschermingsrecht vanuit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), de Wet Politiegegevens (Wpg) en de verantwoorde inzet van Artificial Intelligence (AI) en algoritmes (AI-verordening).

Eenheden dienen voldoende getraind en geoefend te zijn om zowel in de fysieke als in de digitale informatie-omgeving te kunnen optreden. Hierbij moet de van toepassing zijnde wet- en regelgeving gerespecteerd worden om op deze wijze de grondrechten van burgers en het eigen personeel te beschermen en te respecteren. Door het gegevensbeschermingsrecht tijdig te betrekken in de gereedstellingsfase kan de gewenste versnelling in het informatiedomein worden gerealiseerd.

De FG concludeert dat de gehele privacy-organisatie zich in 2025 heeft ingezet om aansluiting te behouden bij de dynamische ontwikkelingen in het informatiedomein om het gegevensbeschermingsrecht effectief en constructief in te richten. De snelle ontwikkelingen vragen echter ook om een toereikende capaciteit en een brede bewustwording in de organisatie. De FG adviseert dan ook om de organisatie en de *governance* rondom gegevensbescherming te versterken en te borgen. Een versterkte privacy-organisatie leidt ook tot betere registraties en overzichten waardoor de informatiepositie van de krijgsmacht in algemene zin verbetert.

Daarnaast adviseert de FG te zorgen voor een versnelling en verbetering van de *assessments*, zoals het uitvoeren van *Data Protection Impact Assessments* (DPIA's), rondom risico-inventarisaties en –acceptatie. Wij evalueren het DPIA-proces voortdurend en waar mogelijk passen wij processen aan om bij te dragen aan de versnelling. De uitbreiding van de privacy-capaciteit levert direct een bijdrage aan het verbeteren van het DPIA-proces. Deze aanbeveling sluit ook aan bij de algemene bevindingen van de toezichthouders om risicomanagement beter in de Defensie-organisatie te verankeren.

Wij onderkennen de bevindingen van de FG. Vanuit de verschillende Defensie-onderdelen, maar ook op centraal niveau, maken we middelen vrij om de privacyorganisatie te versterken en te ondersteunen daar waar dit het hardst nodig is; bij de verschillende onderdelen. Deze extra capaciteit versterkt onder andere de bewustwording maar kan ook ondersteunen in het verder up-to-date houden van registers. Daarnaast onderschrijven wij de behoefte om te versnellen op het gebied van risico-assessments.

Tot slot

De afgelopen jaren is de geopolitieke en veiligheidscontext waarin Nederland opereert, ingrijpend veranderd. De verslechterde veiligheidssituatie vraagt om een hernieuwde beoordeling van de wijze waarop Defensie invulling geeft aan haar taken en verantwoordelijkheden. Deze ontwikkelingen raken niet alleen de inzetbaarheid en gereedheid van de krijgsmacht, maar vragen ook om een herijking van de afwegingen die worden gemaakt ten aanzien van risico's. Juist in een periode waarin sneller en adaptiever optreden noodzakelijk is, blijft zorgvuldige toetsing van deze risico's van groot belang. De toezichthouders vervullen daarin een cruciale rol. Zij dragen eraan bij dat het kabinet en uw Kamer scherp zicht houden op de consequenties van gemaakte keuzes, zodat noodzakelijke flexibiliteit hand in hand blijft gaan met transparantie, rechtmatigheid en publieke verantwoording.

Effectief en gericht toezicht versterkt daardoor de operationele gereedheid van de krijgsmacht en draagt bij aan de benodigde versnelling van de organisatie. Wij zijn de toezichthouders dan ook erkentelijk voor hun jaarverslagen en de bijdrage die zij leveren aan Defensie.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN DEFENSIE *DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE*

Dilan Yeşilgöz-Zegerius Derk Boswijk